পি. চন্দ্ৰমৌলী

বনাম

ইউনিয়ন অৱ ইণ্ডিয়া আৰু অন্যান্য

জুলাই ২২, ১৯৯৪

[ন্যায়াধীশ এম. এম. পুঞ্চি আৰু ন্যায়াধীশ কে. জে. ৰেড্ডী]

সেৱা আইন- সেনা আইন, ১৯৫০- জেনেৰেল ৰিজাৰ্ভ ইঞ্জিনিয়াৰ্চ ফ'ৰ্চ(সাধাৰণ সংৰক্ষিত অভিযন্তা বাহিনী)ৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰযোজ্য আইন- সেনা প্ৰতিনিধিৰ প্ৰধানৰ ৱাৰেণ্টৰ অধীনত গঠন কৰা ক'ৰ্ট মাৰ্চিয়েল(সামৰিক আদালত)- মুখ্য অভিযন্তাক সামৰিক আদালত পৰিচালনা কৰাৰ কৰ্তৃত্ব- বৈধতা।

সেনা আইন, ১৯৫০- ২৩.০৬.১৯৯০ তাৰিখৰ কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ আদেশৰ দ্বাৰা সাধাৰণ সংৰক্ষিত অভিযন্তা বাহিনীত প্ৰয়োগ কৰা ধাৰা ৬৩- "সামৰিক অনুশাসন"ৰ বাবে "অনুশাসন"ৰ বিকল্প- ধাৰা ৭১(চি)ৰ অধীনত শাস্তিৰ প্ৰভাৱ- ধাৰা ৭১(ডি)ৰ পৰা (এইচ)লৈকে প্ৰয়োগৰ বাহিৰে- প্ৰভাৱ।

সেনা আইন, ১৯৫০- ধাৰা নং ১৬৪ আৰু ১৬৫- নিশ্চিত কৰা কৰ্তৃপক্ষ- সিদ্ধান্তৰ কাৰণ দিবলৈ বাধ্য নে।

ভাৰতৰ সংবিধান, ১৯৫০- অনুচ্ছেদ ১৩৬- বিশেষ অনুমতি আবেদনৰ অধীনত যুক্তি-সীমিত- সীমাবদ্ধ- ব্যয় আৰোপ কৰা।

আপীলকাৰীসকল, জেনেৰেল ৰিজাৰ্ভ ইঞ্জিনিয়াৰ্ছ ফৰ্চৰ (জি. আৰ. ই. এফ.) সদস্যসকলে ধাৰা ৬৩, ৩৯(এ) আৰু ৪১-ৰ অধীনত শাস্তিযোগ্য অপৰাধ সংঘটিত কৰিছিল। ছয়টা অভিযোগ গঠন কৰা হৈছিল আৰু তেওঁলোকক ক'ৰ্ট-মাৰ্চিয়েলৰ দ্বাৰা ছটা ভাগত দোষী সাব্যস্ত কৰা হৈছিল। উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ আগত দাখিল কৰা এক আবেদনত, এটা ভাগৰ সৈতে সম্পৰ্কিত দোষী সাব্যস্তকৰণ বাতিল কৰা হৈছিল। দোষী সাব্যস্তকৰণ বাতিল কৰাৰ বিৰুদ্ধে কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰে আৰু বাকী পাঁচটা গোচৰত দোষী সাব্যস্তকৰণ বাতিল কৰাৰ বাবে আবেদনকাৰীয়ে কৰা আবেদন খণ্ড বিচাৰপীঠৰ আগত দাখিল কৰা হৈছিল। সমগ্ৰ বিষয়টোৰ পুনৰ মূল্যায়নৰ ওপৰত ডি. বি.-য়ে ছয়টা ধৰণে প্ৰতিষ্ঠা কৰিছিল। ই সেনা আইনৰ ধাৰা নং ১৬৪ আৰু ১৬৫ অধীনত নিশ্চিত কৰা কৰ্তৃপক্ষৰ দ্বাৰা এটা কথা কোৱা আদেশৰ প্ৰয়োজনীয়তা নিশ্চিত কৰিছিল। অৱশ্যে, দোষী সাব্যস্তকৰণ অব্যাহত ৰাখি আদালতে শাস্তি commute(হ্ৰাস) কৰাৰ পৰামৰ্শ দিছিল।

উচ্চতম ন্যায়ালয়ত আপীলকাৰীসকলৰ আবেদন আছিল যে, সেনা প্ৰধানৰ ৱাৰেণ্টৰ অধীনত স্থাপন কৰা মুখ্য অভিযন্তাৰ দ্বাৰা ইয়াক পৰিচালনা কৰাৰ ক্ষমতা প্ৰদান কৰা আদালত সেনা আইনৰ অধীনত আইনীভাৱে গঠন কৰা হোৱা নাছিল কিয়নো, জি. আৰ. ই. এফ.-ত নিযুক্ত সেনা পদবীৰ কোনো সমপদবীৰ বিষয়া নাছিল, লগতে, জি. আৰ. ই. এফ.-ৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰযোজ্য সেনা আইনত 'সামৰিক অনুশাসন' শব্দটোৰ সলনি 'অনুশাসন'ৰ ব্যৱহাৰে তেওঁলোকৰ পৰা আশা কৰা শৃংখলা আৰু অনুশাসনৰ কঠোৰ মানদণ্ড শিথিল কৰিছিল।

আবেদনখন নাকচ কৰি এই আদালতে কয়ঃ

১.১ অধিকাৰক্ষেত্ৰৰ ওপৰত আপত্তি উত্থাপন কৰাটো আপীলকাৰীৰ বাবে উপলব্ধ নাছিল কাৰণ, সেনা আইন প্ৰযোজ্য জি.আৰ.ই.এফ. সশস্ত্ৰ বাহিনীৰ অবিচ্ছেদ্য অংগ আছিল। [৪৬- জি, এইচ.]

১.২ সেনা আইন প্ৰযোজ্য হোৱাৰ লগে লগে কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ উপৰিও সেনা প্ৰধানে সামৰিক বৈঠক আহ্বানৰ বাবে ৱাৰেণ্ট জাৰি কৰিব পাৰে। সেনা আইনৰ অধীনত প্ৰত্যক্ষভাৱে পৰিচালিত কৰা কৰ্মচাৰীসকলৰ ভিতৰত যিকোনো ব্যক্তি আৰু লগতে সেনা আইনৰ অধীনত থকা কৰ্মচাৰীসকলক ক্ষমতা প্ৰদান কৰিব পাৰি। মুখ্য অভিযন্তা গৰাকীক ৱাৰেণ্ট জাৰি কৰিব পৰা গৈছিল কাৰণ, তেওঁ সেই বাহিনীৰ ভূমিকাত আছিল য'ত সেনা আইনৰ ম্যাদ বৃদ্ধি কৰা হৈছিল। [৪৭-চি]

আৰ. বিশ্বন বনাম ভাৰত সংঘ, [১৯৮৩] ৩ এছ. চি. আৰ. ৬০ আৰু *দেৱী প্ৰসাদ মিশ্ৰ বনাম ভাৰত সংঘ,* ডব্লিউ. পি. (চি. আৰ. এল.) নং ১০২০- ১৯৭৮-ত অনুকৰণীয়।

১.৩ সেনা আইনৰ ৬৩নং ধাৰা জি. আৰ. ই. এফ.-ৰ সদস্যসকলৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰযোজ্য আছিল আৰু তেওঁলোকক যিকোনো কাৰ্য বা বাদ দিয়াৰ বাবে বিচাৰ কৰিব পাৰি, যি আইনত নিৰ্দিষ্ট কৰা হোৱা নাই যদিও, সু-শৃংখলা আৰু অনুশাসনৰ প্ৰতি কুপ্ৰভাৱশালী আছিল। ধাৰা ৬৩ৰ পাঠৰ পৰা 'সামৰিক' শব্দটো বাদ দিয়াৰ ফলত ইয়াৰ পৰিসৰ বৃদ্ধি পাইছিল আৰু ফলত ব্যাপক অৰ্থত অনুশাসন বজাই ৰখাটো বাধ্যতামূলক হৈ পৰিছিল। আনকি জি. আৰ. ই. এফ.-ৰ সদস্যসকলে পালন কৰিব বুলি আশা কৰা সাধাৰণ শৃংখলাইও উলংঘন কৰিলে ক'ৰ্ট-মাৰ্চিয়েলৰ অধিকাৰক আকৰ্ষিত কৰিব, যাক কাৰাবাসৰ শাস্তি আৰোপ কৰাৰ ক্ষমতা দিয়া হৈছিল। [৪৮-এ-ৰ পৰা চি.লৈ]

১.৪ সেনা আইনত গণনা কৰা অন্যান্য শাস্তিবোৰ জি. আৰ. ই. এফ.-ৰ আবেদনৰ পৰা বাদ দিয়া হৈছিল। সেইবোৰ জি. আৰ. ই. এফ.-ৰ সদস্যসকলৰ ক্ষেত্ৰত ক’র্ট-মার্চিয়েলৰ দ্বাৰা আৰোপ কৰিব পৰা নগ'ল আৰু কেন্দ্ৰীয় অসামৰিক সেৱা (চি. চি. এ.)ৰ নিয়মসমূহে এই শূন্যতা পূৰণ কৰিছিল। সাধাৰণ চৰকাৰী কৰ্মচাৰীসকলৰ তুলনাত জি. আৰ. ই. এফ.-ৰ সদস্যসকলৰ সৈতে ভাল ব্যৱহাৰ হোৱা নাছিল, যিসকলে অপৰাধমূলক দোষী সাব্যস্ত হোৱাৰ ভিত্তিত উক্ত নিয়মসমূহৰ অধীনত শৃঙ্খলামূলক ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিবলগীয়া হৈছিল। [৪৮- ই, এফ]

২. সেনা আইনৰ ধাৰা ১৬৪ বা ধাৰা ১৬৫-ৰ দ্বাৰা নিশ্চিত কৰা কৰ্তৃপক্ষৰ ওপৰত বা কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ ওপৰত কোনো স্পষ্ট বাধ্যবাধকতা আৰোপ কৰা হোৱা নাছিল, ক’র্ট-মার্চিয়েলৰ কাৰ্য্যপ্ৰক্ৰিয়া নিশ্চিত কৰাৰ সিদ্ধান্তৰ সমৰ্থনত কাৰণ প্ৰদান কৰিবলৈ। speaking order-ৰ অনুপস্থিতিয়ে judicial review(ন্যায়িক পুনৰীক্ষণ)ত বাধা প্ৰদান কৰা নাছিল, যদি ইয়াক হাতত লোৱা হৈছিল, কিয়নো মূল আদেশটো সদায় যুক্তি গঢ়ি তুলিবলৈ উপলব্ধ আছিল। [৪৯- বি, চি]

সোম দত্ত বনাম ভাৰত সংঘ, (১৯৬৯) ২ এছ. চি. আৰ. ১৭৭, অনুসৰণ কৰা হৈছিল।

৩. বিশেষ ছুটিৰ চৰ্ত অনুসৰি, বিতৰ্ক চলি থাকিব পাৰে আৰু পালন কৰিব নোৱাৰা সীমাবদ্ধতা থকাৰ বাবে আদালতৰ অত্যধিক সময় নিয়োজিত হোৱাৰ বাবে ব্যয় প্ৰদান কৰা হয়। [৪৯- ই]

ফৌজদাৰী আপীলীয় ক্ষেত্ৰাধিকাৰ- ১৯৮৭চনৰ ফৌজদাৰী আপীল নং ৬২৩- ২৪/১৯৮৭।

গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ ডব্লিউ. পি. নং ২/৮০ আৰু ৩/৮০-ত ৩১-০৩-১৯৮৭তাৰিখৰ ৰায় আৰু আদেশৰ পৰা সামূহিকভাৱে নিষ্পত্তি কৰা হৈছিল।

ফৌজদাৰী আপীল নং ৬২০-২২/১৯৮৭ আৰু ফৌজদাৰী আপীল নং ৬২৫/১৯৮৭-ৰ সৈতে।

আপীলকাৰীসকলৰ বাবে বি. বি. বাৰ্মা, ৰবি বাৰ্মা, শেষাদ্ৰী এছ. ৰায়, শ্ৰীমতী ৰাখী বাৰ্মা আৰু শ্ৰীমতী মৃদুলা ৰায়।

উত্তৰদাতা আৰু ফৌজদাৰী আপীল নং ৬২৫/৮৭-ৰ আপীলকাৰীৰ পক্ষত শ্ৰীমতী কে. অমৰেশ্বৰী, শ্ৰীমতী অনিল কাটিয়াৰ আৰু ৰাছিম কাদৰী।

আদালতৰ নিম্নলিখিত নিৰ্দেশ প্ৰদান কৰা হৈছিলঃ

১৯৮০চনৰ লেখ আপীল নং ১, ২ আৰু ৩-ত গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ এক খণ্ড বিচাৰপীঠে গৃহীত কৰা সাধাৰণ ৰায় আৰু নিৰ্দেশৰ বিৰুদ্ধে, জেনেৰেল ৰিজাৰ্ভ ইঞ্জিনিয়াৰ্ছ ফ'ৰ্চৰ তিনিজন সদস্যৰ ৬২০- ৬২২/১৯৮৭নং ফৌজদাৰী আপীল, এনে এজন সদস্যৰ ফালৰ পৰা ফৌজদাৰী আপীল নং ৬২৫- ৬২৪ আৰু ভাৰত চৰকাৰৰ দ্বাৰা ৬২৫/১৯৮৭নং ফৌজদাৰী আপীল|

চাৰিজন আবেদনকাৰী, জেনেৰেল ৰিজাৰ্ভ ইঞ্জিনৰ্ছ ফ'ৰ্চৰ সদস্য (আগলৈ ফ'ৰ্চ বুলি উল্লেখ কৰা হৈছে)-ৰ বিৰুদ্ধে চাৰিটা ভাগৰ অধীনত সেনা আইনৰ ধাৰা ৬৩-ৰ অধীনত দণ্ডনীয় অপৰাধ সংঘটিত কৰাৰ অভিযোগ উত্থাপন কৰা হৈছিল, লগতে ধাৰা ৩৯(এ) আৰু ৪১-ৰ অধীনত প্ৰত্যেকৰে এটা ভাগৰ অধীনত। গঠন কৰা ছয়টা অভিযোগৰ বাবে তেওঁলোকক ক'ৰ্ট মাৰ্চিয়েলৰ দ্বাৰা বিচাৰ কৰা হৈছিল আৰু ছটা গণনাৰ অধীনত দোষী সাব্যস্ত কৰা হৈছিল আৰু কাৰাবাসৰ শাস্তি প্ৰদান কৰা হৈছিল। তেওঁলোকে সেনা আইন, ১৯৫০-ৰ ধাৰা ১৬৪ আৰু ১৬৫-ৰ অধীনত কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ অধিকাৰক্ষেত্ৰ আহ্বান কৰিছিল কিন্তু, কোনো সফলতা লাভ কৰা নাছিল।

তেওঁলোকে তেওঁলোকৰ দোষী সাব্যস্তকৰণ আৰু দণ্ডাদেশক প্ৰত্যাহ্বান জনাই গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়ত দুখন পৃথক লেখ আবেদন দাখিল কৰিছিল। বিষয়াসকলক দিয়া লেখ আবেদনবোৰ আংশিকভাৱে এনেদৰে গ্ৰহণ কৰা হৈছিল যে, এটা ভাগৰ সৈতে সম্পৰ্কিত ধাৰা ৬৩ৰ অধীনত অপৰাধ বাতিল কৰা হৈছিল। বিদ্বান একক ন্যায়াধীশগৰাকীয়ে লগতে মতপোষণ কৰিছিল যে, সেনা আইনৰ ধাৰা ১৬৪ আৰু ১৬৫ৰ অধীনত সক্ষম কৰ্তৃপক্ষৰ নিৰ্দেশৰ ক্ষেত্ৰত speaking order(এটা আদেশ য'ত কেৱল সিদ্ধান্ত আৰু নিৰ্দেশনায়েই নহয়, সিদ্ধান্তত উপনীত হোৱা কাৰণবোৰো থাকে)ৰ প্ৰয়োজন। আইনৰ ৬৩নং ধাৰাৰ অধীনত এটা অভিযোগ বাতিল কৰাৰ বাবে আন অভিযোগৰ অধীনত আৰোপ কৰা শাস্তি কাৰ্যকৰী কৰাটো উপযুক্ত হ'ব নে নহয় সেই সম্পৰ্কে বিদ্বান একক ন্যায়াধীশগৰাকীয়ে সক্ষম কৰ্তৃপক্ষক পৰামৰ্শ দিছিল। তেওঁলোকৰ লেখ আবেদনসমূহ আংশিকভাৱে গ্ৰহণ কৰাৰ বিৰুদ্ধে, চাৰিজন বিষয়াই ভাৰত চৰকাৰৰ দৰেই সেই আদালতৰ খণ্ড বিচাৰপীঠৰ আগত তেওঁলোকৰ নিজ নিজ letters patent appeal সমূহ দাখিল কৰিছিল, কিয়নো ই আইনৰ ৬৩নং ধাৰাৰ এক ভাগৰ অধীনত অভিযোগ বাতিল কৰাৰ বিৰুদ্ধে আছিল। সমগ্ৰ বিষয়টো পুনৰ মূল্যায়ন কৰাৰ পিছত খণ্ড বিচাৰপীঠে এই সিদ্ধান্তত উপনীত হৈছিল যে, বিষয়াসকলৰ বিৰুদ্ধে থকা ছটা অভিযোগই প্ৰমাণিত হৈছিল আৰু বিদ্বান একক ন্যায়াধীশজনে এটা অভিযোগ বাতিল কৰাৰ কোনো সুযোগ নাছিল। এনে কৰাৰ সময়ত ই বিদ্বান একক ন্যায়াধীশৰ সৈতে সন্মত হৈছিল যে, সেনা আইনৰ ধাৰা ১৬৪ আৰু ১৬৫ৰ অধীনত অধিকাৰ প্ৰয়োগ কৰা কৰ্তৃপক্ষই এক speaking order প্ৰদান কৰিব লাগিব। তথাপিও, কৰ্তৃপক্ষই এক speaking order প্ৰদান কৰাৰ প্ৰয়োজনীয়তা স্বত্বেও দোষী সাব্যস্তকৰণ আৰু শাস্তি বাহাল ৰখা হৈছিল। অৱশ্যে, ভাৰত চৰকাৰক দিয়া পৰামৰ্শ অনুসৰি এইটো এনে এক গোচৰ আছিল য'ত

বিষয়াসকলৰ শাস্তি হ্ৰাস কৰাৰ যোগ্য। আমাক কোৱা হৈছে যে, ভাৰত সংঘই এই পৰামৰ্শ গ্ৰহণ কৰি সেই অনুসৰি চাৰিজন সদস্যৰ কাৰাবাসৰ শাস্তি হ্ৰাস কৰিছে আৰু তেওঁলোক at large(মুকলি অৱস্থাত) আছে।

এইগোচৰ বিষয়া- আপীলকাৰীয়ে স্বীকাৰ কৰা যে, সেনা আইনৰ ব্যৱস্থাসমূহ কিছুমান ব্যতিক্ৰম সাপেক্ষে ২৩-০৯-১৯৬০ৰ পৰা ফ'ৰ্চৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰযোজ্য। এই অপৰাধসমূহ ১৯৭১চনত সংঘটিত হৈছিল। আপীলকাৰীৰ আবেদনখন হ'ল যে, সেনা প্ৰধানৰ ৱাৰেণ্টৰ অধীনত স্থাপন কৰা মুখ্য অভিযন্তাক পৰিচালনা কৰিবলৈ ক্ষমতা প্ৰদান কৰা ক'ৰ্ট- মাৰ্চিয়েল সেনা আইনৰ অধীনত আইনীভাৱে গঠন কৰা হোৱা নাছিল কিয়নো, ফ'ৰ্চত নিযুক্ত সেনা পদবীৰ কোনো সমপৰ্যায়ৰ বিষয়া নাছিল। এইটো কোৱা হৈছে যে, অধিকাৰক্ষেত্ৰৰ এই আপত্তি ক'ৰ্ট মাৰ্চিয়েলৰ আগত লোৱা হৈছিল কিন্তু, উপেক্ষা কৰা হোৱা নাছিল। আবেদনকাৰীসকলৰ বিদ্বান পৰামৰ্শদাতাই তেওঁৰ যুক্তিক সমৰ্থন কৰিব নোৱাৰিলে। আমি ইয়াৰ সমৰ্থনত কোনো তথ্য বিচাৰি পোৱা নাই কাৰণ, ক'ৰ্ট মাৰ্চিয়েলৰ কাৰ্য্যপ্ৰক্ৰিয়াসমূহ নথিৰ অংশ হিচাপে আমাৰ সন্মুখত উপস্থাপন কৰা হোৱা নাই। আপীলৰ অধীনত দিয়া ৰায়টোৱে এনেধৰণে উত্থাপন কৰা অধিকাৰক্ষেত্ৰৰ প্ৰশ্নটোও প্ৰতিফলিত নকৰে। আনকি আইন অনুসৰি স্থায়ী স্থিতিৰ বাবে আপীলকাৰীসকলৰ বাবে এইটো উপলব্ধ নহয় যে, জেনেৰেল ৰিজাৰ্ভ ইঞ্জিনিয়াৰ্ছ বাহিনী সশস্ত্ৰ ফ'ৰ্চৰ অবিচ্ছেদ্য অংগ, য'ত সেনা আইন প্ৰযোজ্য। এই সম্পৰ্কত *আৰ. ৱিস্বান আৰু অন্যান্য বনাম দ্য ইউনিয়ন অৱ ইণ্ডিয়া এণ্ড অন্যান্য,* (১৯৮৩) ৩ এছ. চি. আৰ. ৬০ আৰু *দেৱী প্ৰসাদ মিশ্ৰ বনাম দ্য ইউনিয়ন অৱ ইণ্ডিয়া এণ্ড অন্যান্য,* এছ. এল. পি. (চি. আৰ. এল.)নং ১০২০- ১৯৭৮-টো সুবিধাৰ সৈতে দেখা যাব পাৰে। এনে যুক্তি আপীলকাৰীৰ বাবে মুকলি নহয়। আনুষংগিক প্ৰশ্নটোৱে উত্থাপন কৰিছিল যে, সেই ৰায়বোৰ

সম্ভাৱনাপূৰ্ণভাৱে প্ৰযোজ্য হৈছিল আৰু তাত পূৰ্বৰ দৰেই বিদ্যমান আইনৰ অৱস্থাক সামৰি লোৱা নাছিল আৰু মুহূৰ্তটো পূৰ্বতে উদ্ভৱ হোৱা এক গোচৰ হোৱাটো লক্ষ্য কৰিব লাগিব আৰু নাকচ কৰিব লাগিব। সেই গোচৰবোৰত সেই আদালতে কেৱল আইনৰ অৱস্থাটোক বিদ্যমান বুলি ঘোষণা কৰাই নহয়, বৰঞ্চ ফ'ৰ্চটোত সেনা আইন প্ৰয়োগ কৰা অধিসূচনাৰ তাৰিখৰ পৰাই বিদ্যমান বুলি ব্যাখ্যা কৰিছিল।

নিঃসন্দেহে, যেতিয়া সেনা আইন প্ৰযোজ্য হয়, তেতিয়া কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ উপৰিও সেনা প্ৰধান হৈছে- ক'ৰ্ট মাৰ্চিয়েল আহ্বানৰ বাবে ৱাৰেণ্ট জাৰি কৰা ব্যক্তি। সেয়েহে, তেওঁ কেৱল সেনা আইনৰ অধীনত প্ৰত্যক্ষভাৱে পৰিচালিত কৰ্মচাৰীসকলৰ মাজৰ পৰাই নহয় বৰঞ্চ সেনা আইন সম্প্ৰসাৰিত কৰা কৰ্মচাৰীসকলৰ পৰাও ক্ষমতা প্ৰদান কৰিব পাৰে। ইয়াত মুখ্য অভিযন্তা গৰাকীক সেনা আইন সম্প্ৰসাৰিত কৰা ফ'ৰ্চৰ ভূমিকাত থকা উদ্দেশ্যৰ বাবে ৱাৰেণ্ট জাৰি কৰিব পাৰি। এনেদৰে যুক্তিটোৰ কোনো গুৰুত্ব নাই বুলি নাকচ কৰা হয়।

শেষত, আপীলকাৰীসকলৰ হৈ দাবী কৰা হৈছে যে, এই আপীলসমূহ এই আদালতত বিচাৰাধীন হৈ থকাৰ সময়তে তেওঁলোকক কেন্দ্ৰীয় অসামৰিক সেৱা (শ্ৰেণীবিভাজন, নিয়ন্ত্ৰণ আৰু আপীল) নিয়মৰ অধীনত শ্ব'কজ জাননী জাৰি কৰা হৈছে যাতে, তেওঁলোকৰ বিৰুদ্ধে তেওঁলোকৰ দোষী সাব্যস্তকৰণৰ আধাৰত শৃঙ্খলামূলক ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিব পাৰি। লগতে আহ্বান জনোৱা হৈছে যে, সেনা আইনৰ ৬৩নং ধাৰাৰ অধীনত দণ্ডনীয় আদেশ আৰু অনুশাসন উলংঘনৰ অপৰাধ সংঘটিত হৈছে কাৰণ, আপীলকাৰীসকলে সঁচাকৈয়ে বিশ্বাস কৰিছিল যে, তেওঁলোক সশস্ত্ৰ বাহিনীৰ সদস্য নহয় আৰু সেয়েহে সশস্ত্ৰ বাহিনীৰ পৰা আশা কৰা সু-শৃংখলা আৰু অনুশাসনৰ কঠোৰ মানদণ্ডৰ দ্বাৰা আবদ্ধ নহয়। এতিয়া এই ৰায়দানৰ সৈতে আগবাঢ়ি যোৱাৰ সময়ত এই

বিষয়সমূহত প্ৰদান কৰা সীমিত ছুটীৰ প্ৰতি আমাৰ মনোযোগ আকৰ্ষিত কৰা হৈছে, কেৱল দুটা প্ৰশ্নৰ ওপৰত। প্ৰশ্নবোৰৰ ভিতৰত এটা হ'ল আইনৰ ধাৰা ৬৩-ত 'সামৰিক অনুশাসন' অভিব্যক্তিৰ ঠাইত 'অনুশাসন' শব্দটোৰ উল্লেখৰ প্ৰভাৱ পৰীক্ষা কৰা, কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ ২৩ছেপ্টেম্বৰ, ১৯৬০তাৰিখৰ আদেশ অনুসৰি আইনৰ ধাৰা ৪(১)ৰ অধীনত প্ৰদান কৰা ক্ষমতা প্ৰয়োগ কৰি জেনেৰেল ৰিজাৰ্ভ ইঞ্জিনিয়াৰ্ছ ফ'ৰ্চৰ সদস্যসকলৰ বাবে প্ৰযোজ্য আৰু ইয়াৰ আনুষংগিক প্ৰশ্নসমূহ। এইটোও স্পষ্ট কৰা হৈছিল যে, এনে ছুটীৰ অনুমতিয়ে পক্ষসমূহক *আৰ. বিশ্বন আৰু অন্যান্য বনাম ভাৰত চৰকাৰ আৰু অন্যান্য*ৰ ক্ষেত্ৰত সংবিধান বিচাৰপীঠে সিদ্ধান্ত লোৱা প্ৰশ্নবোৰ পুনৰ খুলিবলৈ বাধ্য নকৰে, তথাপিও আবেদনকাৰীসকলৰ বিদ্বান পৰামৰ্শদাতাই জেনেৰেল ৰিজাৰ্ভ ইঞ্জিনিয়াৰ্ছ ফ'ৰ্চৰ সদস্যসকলৰ ওপৰত সেনা আইনৰ প্ৰয়োগৰ অৱকাশৰ প্ৰশ্ন উত্থাপন কৰিছিল আৰু বিশেষ ছুটীৰ সীমা অতিক্ৰম কৰিছিল। ইয়াৰ বাহিৰে, আইনখনৰ ৬৩নং ধাৰাটো তথাপিও বাহিনীৰ সদস্যসকলৰ বাবে প্ৰযোজ্য আৰু তেওঁলোকক যিকোনো কাৰ্য বা ভুলৰ বাবে বিচাৰ কৰিব পাৰি, যি যদিও আইনত নিৰ্দিষ্ট কৰা হোৱা নাই, শৃংখলা আৰু অনুশাসনৰ প্ৰতি কুপ্ৰভাৱশালী আৰু ক'ৰ্ট মাৰ্চিয়েলৰ দ্বাৰা দোষী সাব্যস্ত হ'ব পাৰে আৰু সাত বছৰ বা তাতকৈ কম সময়ৰ বাবে কাৰাদণ্ড ভোগ কৰিব পাৰে। আমি ইয়াক চোৱাৰ দৰে, ধাৰা ৬৩ৰ পাঠৰ পৰা 'সামৰিক' শব্দটো বাদ দিয়াৰ পৰিৱৰ্তে ইয়াৰ পৰিসৰবোৰ এক অৰ্থত বহল কৰে কিয়নো, ই এক বিস্তৃত অৰ্থত অনুশাসন বজাই ৰাখিবলৈ বাধ্য কৰে। আপীলকাৰীৰ বিদ্বান পৰামৰ্শদাতাই দাবী কৰাৰ দৰে এইটো সঁচা হ'ব পাৰে যে, ইঞ্জিনিয়াৰ্ছ ফ'ৰ্চৰ বাবে ধাৰণা কৰা অনুশাসন ৰেজিমেণ্টেল বা সামৰিক অনুশাসনৰ দৰে কঠোৰ মানদণ্ডৰ হ'ব নোৱাৰে, কিন্তু ইমান প্ৰচাৰ চলোৱাৰ সময়ত এইটো পাহৰি যায় যে, ইঞ্জিনিয়াৰ্ছ বাহিনীৰ সদস্যসকলে পালন কৰিব বুলি আশা কৰা সাধাৰণ

অনুশাসনও উলংঘন কৰিলে ক'ৰ্ট মাৰ্চিয়েলৰ ক্ষেত্ৰাধিকাৰ আকৰ্ষণ কৰিব, যি কাৰাবাসৰ শাস্তি আৰোপ কৰিববলৈ ক্ষমতাপ্ৰাপ্ত। এনে কাৰাদণ্ড সাত বছৰলৈ বৃদ্ধি কৰিব পাৰি আৰু সেনা আইনৰ ধাৰা ৭১(চি)ৰ ভাষাৰ পৰা সাধাৰণ হোৱাৰ দৰে সশ্ৰম বা সাধাৰণ হ'ব পাৰে। ধাৰা ৭১ৰ দফা (ডি), (ই), (এফ), (জি) আৰু (এইচ)-ত গণনা কৰা অন্যান্য শাস্তিবোৰ যদিও সেনা আইনৰ অংশ, ইঞ্জিনিয়াৰ্ছ ফ'ৰ্চত প্ৰয়োগৰ পৰা বাদ দিয়া হৈছে। সেইবোৰ হ'ল- নগদ ধন, চাকৰিৰ পৰা বৰ্খাস্ত কৰা, পদবী হ্ৰাস কৰা, পদবীৰ জ্যেষ্ঠতা হেৰুওৱা বা সেৱা হেৰুওৱা। ইঞ্জিনিয়াৰ্ছ ফ'ৰ্চত সদস্যসকলৰ বিৰুদ্ধে অপৰাধৰ গোচৰ চলোৱাৰ সময়ত ক'ৰ্ট মাৰ্চিয়েলৰ দ্বাৰা এইবোৰ আৰোপ কৰিব নোৱাৰি। যিহেতু, এই শাস্তিবোৰ ইঞ্জিনিয়াৰ্ছ ফ'ৰ্চৰ সদস্যসকলৰ ক্ষেত্ৰত ক'ৰ্ট- মাৰ্চিয়েলৰ ক্ষেত্ৰৰ নাহে, সেয়েহে স্পষ্টভাৱে কেন্দ্ৰীয় অসামৰিক সেৱা(চি. চি. এ) শূন্যস্থান পূৰণ কৰিববলৈ নিয়মসমূহ আহিব। ইঞ্জিনিয়াৰ্ছ ফ'ৰ্চৰ সদস্যসকল সাধাৰণ চৰকাৰী কৰ্মচাৰীসকলতকৈ উন্নত ব্যৱহাৰৰ বাবে যোগ্য নহয়, যিসকলে অপৰাধমূলক দোষী সাব্যস্ত হোৱাৰ ভিত্তিত উক্ত নিয়মৰ অধীনত শৃঙ্খলামূলক ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিব লগা হয়। সেয়েহে, ইঞ্জিনিয়াৰ্ছ ফ'ৰ্চৰ উদ্দেশ্যৰ বাবে 'অনুশাসন' হিচাপে প্ৰতিস্থাপিত হ'লে 'সামৰিক অনুশাসন' অভিব্যক্তিটোৱে ওপৰত উল্লেখ কৰা উদ্দেশ্যটো পূৰণ কৰে বুলি আমি বিবেচনা কৰোঁ। এইটো কোৱাৰ প্ৰয়োজন নাই যে, ভাল শৃংখলা আৰু অনুশাসনৰ অধীনত থকা ইঞ্জিনিয়াৰ্ছ ফ'ৰ্চৰ সদস্যসকলৰ আচৰণে ইয়াৰ কুসংস্কাৰৰ সৈতে কাম কৰিব নোৱাৰে। সেই সু-শৃংখলা আৰু অনুশাসন ভংগ কৰা যিকোনো ব্যক্তিয়ে এনেদৰে ক্ষতিগ্ৰস্ত হ'ব লাগিব। আমি সেই অনুসৰি পালন কৰো।

দ্বিতীয় প্ৰশ্নটো যাৰ ওপৰত সীমিত ছুটী প্ৰদান কৰা হৈছিল সেয়া আছিল আইনৰ ১৫০, ১৫৪ আৰু ১৬৪ধাৰাৰ অধীনত যুক্তিসংগত আদেশ প্ৰদান কৰাৰ বাবে নিশ্চিত কৰা কৰ্তৃপক্ষৰ

কৰ্তব্য আৱিষ্কাৰ কৰা। আইনখনৰ ধাৰা ১৫৪, ১৬৪-য়ে আইনখনৰ ধাৰা ১৬৫ৰ অধীনত নিৰ্ধাৰিত ভূমিকাক নিয়ন্ত্ৰণ কৰিব। এই ব্যৱস্থাবোৰত বিশেষভাৱে কোনো কথা কোৱা আদেশ গৃহীত কৰাৰ প্ৰয়োজন নাই। বিদ্বান একক ন্যায়াধীশ আৰু লগতে উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ খণ্ড বিচাৰপীঠে মত প্ৰকাশ কৰিছিল যে, এক speaking order গৃহীত কৰাটো প্ৰয়োজনীয় হ'ব। উচ্চ ন্যায়ালয়ে এই আদালতৰ সাংবিধানিক বিচাৰপীঠৰ বিৰুদ্ধে *সোম দত্ত বনাম ভাৰত চৰকাৰ আৰু অন্যান্য,* [১৯৬৯] ২ এছ. চি. আৰ. ১৭৭ গোচৰৰ বিৰুদ্ধে এই দৃষ্টিভংগী গ্ৰহণ কৰিছে, য'ত কৰ্তৃত্বপূৰ্ণভাৱে কোৱা হৈছে যে, সেনা আইনৰ ধাৰা ১৬৪ বা ধাৰা ১৬৫ৰ দ্বাৰা নিশ্চিত কৰা কৰ্তৃপক্ষৰ ওপৰত বা কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ ওপৰত ক'ৰ্ট মাৰ্চিয়েলৰ কাৰ্য্যপ্ৰক্ৰিয়া নিশ্চিত কৰাৰ সিদ্ধান্তৰ সমৰ্থনত কোনো স্পষ্ট বাধ্যবাধকতা আৰোপ কৰা হোৱা নাই। সংবিধান বিচাৰপীঠৰ আগত, ইয়াত থকাৰ দৰে, আইনখনৰ কোনো ব্যৱস্থা বা ইয়াৰ অধীনত প্ৰস্তুত কৰা কোনো নিয়ম দেখুওৱা হোৱা নাই যাৰ পৰা চৰকাৰ আৰু নিশ্চিত কৰা কৰ্তৃপক্ষৰ ওপৰত এনে কৰ্তব্য আৰোপ কৰা হৈছিল বুলি অনুমান কৰিব পাৰি। এই বিচাৰপীঠে সংবিধান বিচাৰপীঠে প্ৰকাশ কৰা দৃষ্টিভংগীৰ দ্বাৰা আবদ্ধ। ইয়াৰ উপৰিও, আমি দেখা পোৱা নাই যে এই পৰিস্থিতিত speaking order-ৰ অনুপস্থিতিয়ে কোনো ধৰণে ন্যায়িক পুনৰীক্ষণত বাধা দিয়ে- যদি আদালতে এই অনুশীলন হাতত লয়- যিহেতু মূল আদেশ সদায় যুক্তি গঢ়ি তুলিবলৈ উপলব্ধ থাকে। speaking orderটো গৃহীত হোৱাৰ সন্দৰ্ভত উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ দৃষ্টিভংগীৰ এই অংশটো, আমি অনুমোদন কৰিব নোৱাৰোঁ আৰু সেয়েহে আমি ইয়াক আপীলৰ অধীনত দিয়া ৰায়ৰ পৰা পুনৰুদ্ধাৰ কৰি আঁতৰাই ৰাখিছো।

আমি ৰায়দানৰ সৈতে ভাগ লোৱাৰ আগতে, আমি লক্ষ্য কৰিব লাগিব যে আমাৰ বেছিভাগ সময় বিদ্বান পৰামৰ্শদাতাৰ দ্বাৰা ব্যৱহাৰ কৰা হৈছিল, যত আমাৰ দৃষ্টিগোচৰ নকৰাকৈ যাৰ

ভিতৰত বিতৰ্কটো বিশেষ অনুমতিৰ চৰ্তত সামৰি লব পাৰে। সেয়েহে, আমি সিদ্ধান্তত খৰচৰ বাবে দায়বদ্ধ। সেয়েহে ৬২০- ৬২৪ নং ফৌজদাৰী আপীলসমূহ খৰচৰ সৈতে নাকচ কৰা হয় যাৰ পৰিমাণ আমি ৫০০০টকা বুলি গণনা কৰো।

ভাৰত চৰকাৰৰ হৈ দাখিল কৰা ১৯৮৭চনৰ ৬২৫নং ফৌজদাৰী আপীলৰ ওপৰত উল্লেখ কৰা চৰ্তসমূহ অনুমোদিত। এই আবেদনত কোনো ব্যয় থাকিব নোৱাৰিব।

এ. জি.

আপীল নাকচ কৰা হৈছিল।

....

অনুবাদ: ড. অৰ্চ্চনা দেৱী, কনিষ্ঠবৰ্গ অনুবাদক

অনুবাদ শাখা, গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়

DISCLAIMER

The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

“স্থানীয় ভাষালৈ অনূদিত এই ৰায় গোচৰত জড়িত পক্ষই বুজি পোৱাৰ উদ্দেশ্যে সীমিত ব্যৱহাৰৰ বাবেহে। ইয়াৰ বাদে অন্য ক্ষেত্ৰত অনূদিত ৰূপ ব্যৱহৃত নহ'ব। সকলো ব্যৱহাৰিক আৰু বিভাগীয়

কামৰ লগতে ৰায়ৰ কাৰ্য্যকৰীকৰণ আৰু ৰূপায়ণৰ ক্ষেত্ৰতো এই ৰায়ৰ ইংৰাজী সংস্কৰণটোৱেই সঠিক বুলি বিবেচিত হ'ব।"